

СТВОРЕННЯ АРХІТЕКТУРНОЇ ШКОЛИ НА БАЗІ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ АРХІТЕКТУРНОГО НАПРЯМКУ ФБЦЕІ ВНТУ

Вінницький національний технічний університет

Наукові дослідження попередніх років в галузі теорії та історії архітектури створили передумови для створення на факультеті БЦІ ВНТУ практичної бази для відкриття архітектурного фаху. Останнім часом в спецраді Архітектурного інституту НУ Львівська політехніка співробітником ФБЦЕІ ВНТУ доц. Смоляком В.В. та аспірантами Хорошою О.І. та Субін-Кожевніковою А.С. захищені кандидатські дисертації зі спеціалізації «Теорія та історія архітектури». Важливість формування та створення архітектурної школи на факультеті будівництва, цивільної та екологічної інженерії Вінницького національного технічного університету за напрямком плідних наукових досліджень в галузі історії народної архітектури Східного Поділля, Вінниччини та міста Вінниці в цілому. Цей факт став відправним для організації на факультеті нової архітектурної спеціальності.

Таким чином до переліку будівельних спеціальностей на ФБЦЕІ додається ще одна, досить вагома та цікава – Архітектура. І викладачі та нові студенти готові до ґрунтовного та продуктивного навчання за новим напрямком. Наявність спеціальностей пов'язаних із міським будівництвом, промисловим будівництвом та енергоефективними системами забезпечення будвель та споруд лише допоможе у подачі базових та потрібних навиків майбутнім архітекторам. А професійно-науковий викладацький склад відповідає ліцензованим вимогам на відкриття спеціальності, що стане новою гілкою розвитку і факультету, і університету в цілому задля нових наукових здобутків та нових наукових досліджень.

Ключові слова: Теорія та історія архітектури, архітектура, східне поділля, спеціальність, наукові дослідження, наукова архітектурна школа.

Вступ

Розвиток незалежної України неможливий без відродження національної самобутності її народу. Піднесення загальнолюдських та загальнонаціональних ідейно-моральних та культурно-духовних цінностей, духовне єднання нашого народу визначатимуть напрямок нашої держави в майбутньому. Сучасний період становлення України вимагає значних зусиль в справі піднесення національної архітектури, яка є втіленням духовних та матеріальних цінностей народу, який її створив. На території нашої держави знаходиться значна кількість пам'яток народної та професійної архітектури.

На факультеті БЦЕІ завжди проводилась наукова робота по вивченню та систематизації пам'яток архітектури що знаходяться і раніше перебували на теренах східного поділля, до складу якого входить і наша область. До вказаних наукових досліджень були залучені студенти, викладачі та аспіранти нашого факультету. Плідним результатом цих досліджень став факт захисту 3-х кандидатських дисертацій у спецраді НУ Львівської політехніки. В даний час постало нагальне питання про створення науковців для підготовки фахівців архітектурного напрямку для потреб майбутнього архітектурного фаху.

Метою статті є обґрунтування основних факторів та характеристик формування архітектурної наукової школи ФБЦЕІ

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити такі **завдання**: визначити перелік основних факторів впливу; проаналізувати необхідні вимоги для створення нової архітектурної школи факультету БЦЕІ ВНТУ.

Основна частина

Після захисту дисертацій викладачів кафедри Будівництва, міського господарства та архітектури та аспірантів спеціалісти архітектурних кафедр архітектурного інституту НУ «Львівська політехніка» порадило розвивати та формувати вінницьку архітектурну школу, що уже має напрацювання у науковому напрямку перших дисертаційних робіт.

Започаткував наукові дослідження в галузі теорії та історії архітектури на Східному Поділлі доцент, кандидат архітектури Смоляк В.В. У 2008 році ним була захищена кандидатська дисертаційна робота «Формування народного житлового будівництва Східного Поділля в ХХ столітті».

В роботі досліджено становлення та розвиток народного житла на теренах Вінницької області в період кінця 19 – першої половини 20 ст. В роботі було досліджено та систематизовано роботу па вивченню сільського житла в цьому регіоні. В даній науковій роботі продовжено та розширено дослідження, що проводились відомими вченими В.П. Самойловичем, Т.В. Косминою та багатьма

іншими (рис.1). Велику увагу було акцентовано на тісний зв'язок між утилітарними, конструктивними та естетичними складовими сільського житла. За період досліджень було вивчено архітектуру значної кількості сіл та містечок східного поділля [1].

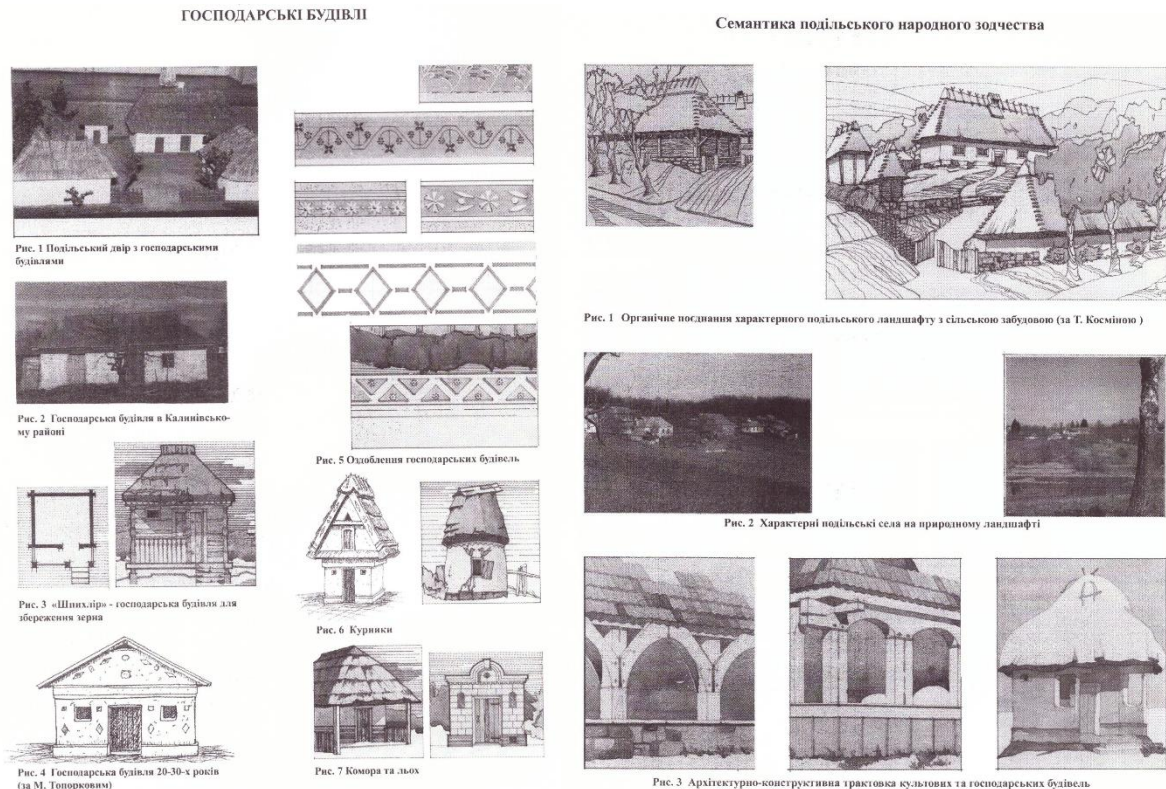

Рисунок 1 – Формування народного житлового будівництва Східного Поділля в XX столітті [1]

Були досліджені наукові матеріали, що базувалися на архітектурних обмірах, фотофіксаціях, замальовках та архівних документах, що допомогли створити цілісний образ народного житла Вінниччини зазначеного періоду. Зазначимо, що житло цього часу зводилось з нетривких матеріалів – глини, дерева, соломи. Тому до нашого часу збереглась незначна кількість подільських хат. Значну увагу в дослідженні було приділено мистецьким якостям народного житла (трактуванню вікон, дверей, даху, пілястр та ін.).

Продовженням цього наукового напрямку стали дослідження наших аспірантів Субін – Кожевнікової А.С. та Хорошої О.І. Темі наукових досліджень тісно пов'язані з вивченням архітектурної спадщини Східного Поділля.

Дисертація А.С. Субін–Кожевнікової «Розвиток архітектури м. Вінниці наприкінці XIX – у першій половині XX ст.» розкрила особливості становлення архітектури та містобудування міста Вінниці зазначеного періоду. Наукова робота наочно демонструє тісний зв'язок соціально – політичних змін в суспільстві з містобудівними та архітектурними перетвореннями [2].

У дисертаційному дослідженні визначено основні етапи та розкрито характерні особливості процесу розвитку розпланувальної структури та архітектури м. Вінниці наприкінці XIX – у першій половині XX ст. Проаналізовано історіографію та систематизовано джерельну базу. Опрацьовано методику комплексного аналізу об'ємно-просторових змін архітектури м. Вінниці окресленого періоду. Встановлено передумови та визначено головні фактори впливу в архітектурно-містобудівному розвитку Вінниці (рис. 2).

Визначено етапи розвитку Вінниці наприкінці XIX – у першій половині XX ст., зокрема розпланувальної структури міста. Визначено основні типологічні групи і стильові спрямування в архітектурі, розкрито їхні особливості. Охарактеризовано стан і визначено проблеми збереження архітектурно- містобудівної спадщини Вінниці кінця XIX – першої половини XX ст.

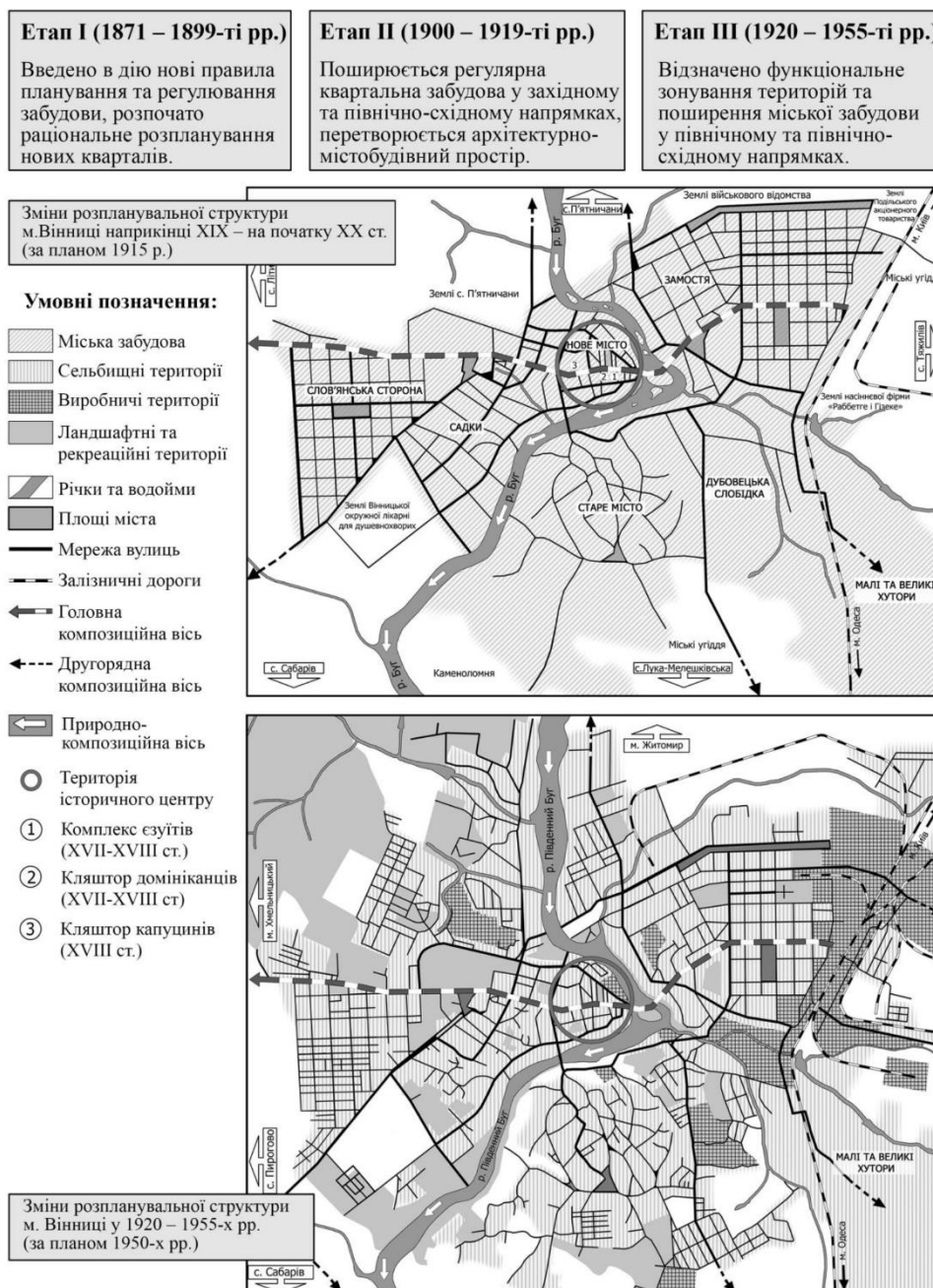

Рисунок 2 – Розвиток архітектури м. Вінниці наприкінці XIX – у першій половині XX ст. [2]

Наукова робота Хорошої О.І. «Архітектура класицистичних палацово-паркових комплексів Вінниччини кінця XVIII початку XX століття» розкриває особливості палацового будівництва на Східному Поділлі згаданого періоду [3].

У дисертації проаналізовано вплив стилю класицизму на головні архітектурні вирішення палацово-паркових комплексів на Вінниччині в контексті загальноєвропейського впливу. Визначено історичні передумови та основні чинники формування класицистичних палацово-паркових комплексів. Доповнено загальноприйняті етапи розвитку архітектури класицистичних палацово-паркових комплексів від кінця XVIII до початку XX століття [4].

Охарактеризовано функціональне зонування та принципи композиційно- просторової організації території класицистичних палацово-паркових комплексів (рис. 2).

Таблиця 2

Рисунок 3 – Архітектура класицистичних палацово-паркових комплексів Вінниччини кінця XVIII початку XX століття [3]

Розроблено типологію класицистичних палаців за функціональними, планувальними, композиційними, стильовими характеристиками. Надано рекомендації для їх подальшого збереження, відновлення та функціональної адаптації.

Висновки

Таким чином наукові дослідження архітектурного та містобудівного напрямку на факультеті БЦЕІ ВНТУ стали результатом створення в східноподільському регіоні наукової школи, основним завданням якої є подальше дослідження, збереження та популяризацію архітектури вінниччини минулого періоду. Дослідивши архітектуру подільського минулого ми збагатили відомості про багатство та розмаїття українського зодчества, що є складовою частиною нашої архітектури Ці наукові роботи, безперечно, стануть в нагоді для практикуючих архітекторів в плані збереження національних мотивів в сучасних проектах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Смоляк В. В. Формування народного житлового будівництва Східного Поділля в XX столітті [Текст] : дис. канд. архітектури : 18.00.0 / Володимир Вікторович Смоляк ; М-во освіти і науки України ; Національний університет "Львівська політехніка". – Захищена 12.12.2008. - Вінниця, 2008. – 197 с. - Бібліог. : с. 172-180 Poortinga, W.; Bird, N.; Hallingberg, B.; Phillips, R.; Williams, D. The role of perceived public and private green space in subjective health and wellbeing during and after the first peak of the COVID-19 outbreak. Landsc. Urban Plan. 2021, 211, 104092.
2. Субін-Кожевнікова А. С. Розвиток архітектури м. Вінниці наприкінці XIX – у першій половині XX ст. : дис. канд. Наук архітектури : 18.00.01 : захищена 02.10.20 : затв. 26.11.20 / Альона Сергіївна Субін-Кожевнікова — Львів, 2020. — 274 с.
3. Хороша О.І. Архітектура класицистичних палацово-паркових комплексів Вінниччини кінця XVIII початку XX століття. [Текст] : Дис. канд. арх : 18.00.01 / - Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури. Національний університет «Львівська політехніка». – Львів, 2020. – 267 с.

4. Смоляк В. В., Хороша О. І., Субін-Кожевнікова А. С., Козинюк Н. В. Народне зодчество на Вінниччині: Монографія. – Вінниця: УНІВЕРСУМ–Вінниця, 2020. – 136 с.
5. Сайт університету НУ «Львівська Політехніка». [online] Доступно: < <https://lpnu.ua/>>

REFERENCE

1. Smoliak V. V. Formuvannya narodnoho zhytlovoho budivnytstva Skhidnoho Podillia v KhKh stolitti [Tekst] : dys. kand. arkhitektury : 18.00.0 / Volodymyr Viktorovych Smoliak ; M-vo osvity i nauky Ukrainy ; Natsionalnyi universytet "Lvivska politekhnika". – Zakhyschena 12.12.2008. - Vinnytsia, 2008. – 197 s. - Biblioh. : s. 172-180 Poortinga, W.; Bird, N.; Hallingberg, B.; Phillips, R.; Williams, D. The role of perceived public and private green space in subjective health and wellbeing during and after the first peak of the COVID-19 outbreak. Landsc. Urban Plan. 2021, 211, 104092.
2. Subin-Kozhevnikova Alona Serhiivna. Natsionalnyi universytet "Lvivska Politekhnika". Subin-Kozhevnikova A. S. Rozvytok arkhitektury m. Vinnytsi naprykintsy XIX – u pershii polovyni XX st. : dys. ... kand. Nauk arkhitektury : 18.00.01 : zakhyschena 02.10.20 : zatv. 26.11.20 / Alona Serhiivna Subin-Kozhevnikova — Lviv, 2020. — 274 s.
3. Khorosha Oksana Ivanivna. Arkhitektura klasytsystychnykh palatsovo-parkovykh kompleksiv Vinnychchyny kintsia XVIII pochatku KhKh stolittia. Khorosha O.I. Arkhitektura klasytsystychnykh palatsovo-parkovykh kompleksiv Vinnychchyny kintsia XVIII pochatku KhKh stolittia [Tekst] : Dys. kand. arkh : 18.00.01 / - Teoriia arkhitektury, restavratsiia pam'iatok arkhitektury. Natsionalnyi universytet «Lvivska politekhnika». – Lviv, 2020. – 267 s.
4. Smoliak V. V., Khorosha O. I., Subin-Kozhevnikova A. S., Kozyniuk N. V. Narodne zodchestvo na Vinnychchyni: Monohrafiia. – Vinnytsia: UNIVERSUM–Vinnytsia, 2020. – 136 s.
5. Sait universytetu NU «Lvivska Politekhnika». [online] Dostupno: < <https://lpnu.ua/>>

Смоляк Володимир Вікторович – кандидат архітектури, доцент кафедри будівництва, міського господарства та архітектури, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: smolyak@vntu.edu.ua

Кошова Анастасія-Юлія Олегівна — студентка групи БМ-20б, факультет будівництва теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: nastiayulia08@gmail.com
ORCID 0000-0003-2832-7729

V. Smoliak
A-Y. Koshova

CREATION OF ARCHITECTURE SCHOOL ON THE BASE OF ARCHITECTURAL SCIENTIFIC RESEARCH TO THE FBCEI VNTU

Vinnytsia National Technical University

The scientific research of the previous years in the field of theory and history of architecture created the prerequisites for creating a practical base for the opening of the architectural profession at the Faculty of BCI of VNTU. Recently, in the special council of the Architectural Institute of the Lviv Polytechnic University, a staff member of the FBCEI of the VNTU, Assoc. Smolyakom V.V. and graduate students Khorosa O.I. and Subin-Kozhevnikova A.S. defended candidate theses on the specialization "Theory and History of Architecture". The importance of the formation and creation of an architectural school at the Faculty of Construction, Civil and Environmental Engineering of the Vinnytsia National Technical University in the direction of fruitful scientific research in the field of the history of folk architecture of Eastern Podillia, Vinnytsia and the city of Vinnytsia as a whole. This fact became the starting point for the organization of a new architectural specialty at the faculty.

Thus, one more important and interesting one will be added to the list of construction specialties at FBCEI - Architecture. Both teachers and new students are ready for thorough and productive study in a new direction. The presence of specialties related to urban construction, industrial construction and energy-efficient systems of providing buildings and structures will only help in providing basic and necessary skills to future architects. And the professional and scientific teaching staff meets the licensed requirements for opening a specialty, which will become a new branch of development of both the faculty and the university as a whole for new scientific achievements and new scientific research.

Keywords: *disturbed areas, reclamation, recreation, landscaping, factors of influence.*

Volodymyr Viktorovych Smolyak - Candidate of Architecture, Associate Professor of the Department of Construction, Urban Management and Architecture, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: smolyak@vntu.edu.ua

Koshova Anastasia-Yulia Olehivna — student of group BM-20b, Faculty of Construction of Heat Power Engineering and Gas Supply, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: nastiayulia08@gmail.com